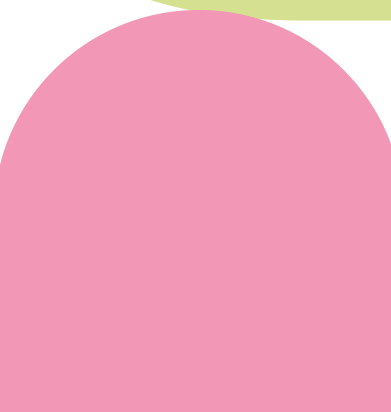
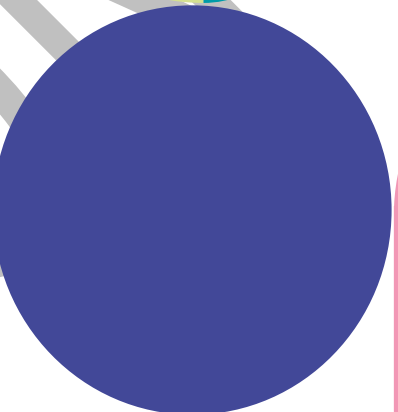

Meerjarige Samenwerkingsagenda jeugdhulp Twente

Conceptversie 2, 14 november 2022

Voorwoord

Door Denise Bosma

Voor u ligt de Meerjarige Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente. Samengesteld door alle leden van de werkgroep met de jeugdigen constant in het vizier: wat levert het hem/haar/hen op? En dat is goed gelukt. Zo goed dat Denise Bosma, van Ixta Noa, er graag wat meer over vertelt.

“Ik vind het mooi dat het cliëntperspectief goed uitgelicht wordt in de Samenwerkingsagenda. Het is een proces geweest waarin meerdere partijen hard hebben gewerkt en ook heel open waren over wat er anders moet. Ik heb het volgens mij al eens genoemd bij jou maar ik vond het echt opvallend dat iedereen meer deelde, juist in de dingen die niet goed lopen bij de eigen organisatie. Een aantal jaren terug vond ik dat partijen vooral bezig waren met vertellen dat zij goed bezig waren of dat een bepaald knelpunt niet hun verantwoordelijkheid was. In dit proces had iedereen de insteek dat we met elkaar het geheel moeten veranderen, niet wijzen of bezig zijn met de schuldvraag. We waren kritisch op wat niet goed gaat maar op een constructieve manier en gericht op hoe het dan beter kan.”

We wensen u veel leesplezier.

Namens de hele werkgroep Samenwerkingsagenda,

Denise Bosma

Inhoudsopgave

Meerjarige Samenwerkingsagenda jeugdhulp Twente	1
Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding/aanleiding	5
<i>Over de Regiovisie .....</i>	<i>5</i>
<i>Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente .....</i>	<i>5</i>
<i>Werkgroep en stuurgroep .....</i>	<i>6</i>
<i>Inkoopstrategie loopt parallel .....</i>	<i>6</i>
<i>Kamerbrief Maarten van Ooijen .....</i>	<i>6</i>
Proces: hoe is de Samenwerkingsagenda tot stand gekomen?	7
<i>Stap 1: Onderzoek .....</i>	<i>7</i>
<i>Stap 2: Analyse .....</i>	<i>9</i>
<i>Stap 3: Plan .....</i>	<i>11</i>
Actielijn 1 Wonen en zorg	12
<i>De opgave .....</i>	<i>12</i>
<i>De projecten/pilots .....</i>	<i>12</i>
<i>Waar willen we aan werken in Twente? .....</i>	<i>13</i>
<i>Governance .....</i>	<i>14</i>
<i>Draagt bij aan: .....</i>	<i>14</i>
Actielijn 2 Onderwijs en zorg	15
<i>De opgave .....</i>	<i>15</i>
<i>Kenmerken van het vraagstuk/probleemstelling .....</i>	<i>16</i>
<i>De projecten/pilots .....</i>	<i>16</i>
<i>Governance .....</i>	<i>18</i>
<i>Draagt bij aan: .....</i>	<i>19</i>
Actielijn 3 Samenwerken met de sociale basis	20
<i>De opgave .....</i>	<i>20</i>

<i>Kenmerken van het huidige vraagstuk/probleemstelling</i>	20
<i>De projecten/pilots</i>	21
<i>Waar willen we aan werken in Twente?</i>	21
<i>Draagt bij aan:</i>	22
Actielijn 4 Passende ambulante zorg	23
<i>De opgave</i>	23
<i>De lopende projecten/pilots</i>	24
<i>Waar willen we aan werken in Twente?</i>	25
<i>Governance</i>	25
<i>Draagt bij aan:</i>	26
Actielijn 5 Gedwongen Kader	27
<i>De opgave</i>	27
<i>Kenmerken van het huidige vraagstuk/probleemstelling</i>	27
<i>De projecten</i>	28
<i>Governance</i>	29
<i>Waar willen we aan werken in Twente?</i>	29
<i>Draagt bij aan:</i>	29
Samenwerkingsagenda: Hoe werken we samen in Twente?	30
<i>Stap 4: Project</i>	30
<i>Stap 5: Oplevering</i>	31
<i>Nieuwe kernproblemen?</i>	31
Hoe nu verder?	32
<i>Randvoorwaarden</i>	32
<i>Governance</i>	32

Inleiding/aanleiding

De Meerjarige Samenwerkingsagenda komt voort uit de Regiovisie die de Twentse gemeenten samen met jongeren, ouders, zorgaanbieders, professionals, bestuurders in 2021 hebben opgesteld. De Regiovisie werd half maart 2022 vastgesteld door alle veertien Twentse gemeenten.

Over de Regiovisie

In de Regiovisie Jeugdhulp Twente staat hoe aanbieders, professionals en gemeenten in de aankomende jaren vanuit samenwerking de sociale basis naar een hoger plan gaan tillen. Ze hebben met elkaar afgesproken dat iedere jeugdige in Twente toekomstperspectief heeft om naar uit te kijken en trots op te zijn. Dat is vastgelegd aan de hand van acht leidende principes. De acht leidende principes zijn:

1. De jeugdige in zijn/haar omgeving staat centraal
2. Normaliseren is uitgangspunt
3. Ondersteuning zo licht en zo nabij als mogelijk, zo zwaar en specialistisch als nodig
4. Thuis, tenzij...
5. In Twente kennen we een overzichtelijk zorglandschap, effectief en beheersbaar
6. In Twente werken wij zonder wachtlijsten
7. Wij investeren in blijvend leren en verbeteren, data gedreven
8. Het stelsel van Jeugdhulp is duurzaam en betaalbaar

Door als gemeenten, zorgaanbieders, gedwongen kader en onderwijs te investeren in de samenwerking, versterken we de positie van de jeugdige en gezin. Vanuit de Regiovisie zijn regionaal 2 lijnen uitgezet:

1. De (strategische) inkoop van jeugdzorg
2. De meerjarige samenwerkingsagenda, waar het jeugd(hulp)netwerk in Twente samen (door)ontwikkelt op de belangrijke inhoudelijke thema's om te komen tot verbetering in de jeugdhulp.

Vanuit de Samenwerkingsagenda is er een directe verbinding met de andere regionale lijn die wordt uitgezet: de inkoop. Op deze manier geven we inhoudelijk input op dat traject.

Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente

De functie van de Samenwerkingsagenda is om gezamenlijk - vanuit onderwijs, zorg en gemeenten - te ontwikkelen op jeugdhulp in Twente. Op verschillende niveaus: landelijk, bovenregionaal, regionaal, subregionaal, lokaal en zelfs op wijkniveau. De Samenwerkingsagenda moet sturen op het samenspel van bestuur, beleid, management en uitvoering. Het is belangrijk dat de samenwerkingsagenda faciliteert en ondersteunt wat er al is én aanjaagt en ontwikkelt wat er nodig is. In de Samenwerkingsagenda hebben we de acht leidende principes van de Regiovisie uitgewerkt.

Werkgroep en stuurgroep

De Samenwerkingsagenda is opgesteld door een werkgroep. In deze werkgroep zitten vertegenwoordigers uit de hele breedte van jeugdhulp, gemeenten en onderwijs. Jeugdigen en ouders worden vertegenwoordigd door ervaringsdeskundigen voor het mee ontwikkelen van toekomstbestendige jeugdhulp. In [deze link](#) vind je een overzicht van vertegenwoordigers.

Inkoopstrategie loopt parallel

Parallel aan het proces van de totstandkoming van de samenwerkingsagenda wordt er gewerkt aan een inkoopstrategie. De leidende principes: 5. In Twente kennen we een overzichtelijk zorglandschap, effectief en beheersbaar en 8. Het stelsel van Jeugdhulp is duurzaam en betaalbaar zijn principes waarbij de inkoop meer leidend is dan de samenwerkingsagenda. Dit betekent niet dat we helemaal niets doen op deze principes: wij leveren input aan de werkgroep van de inkoopstrategie.

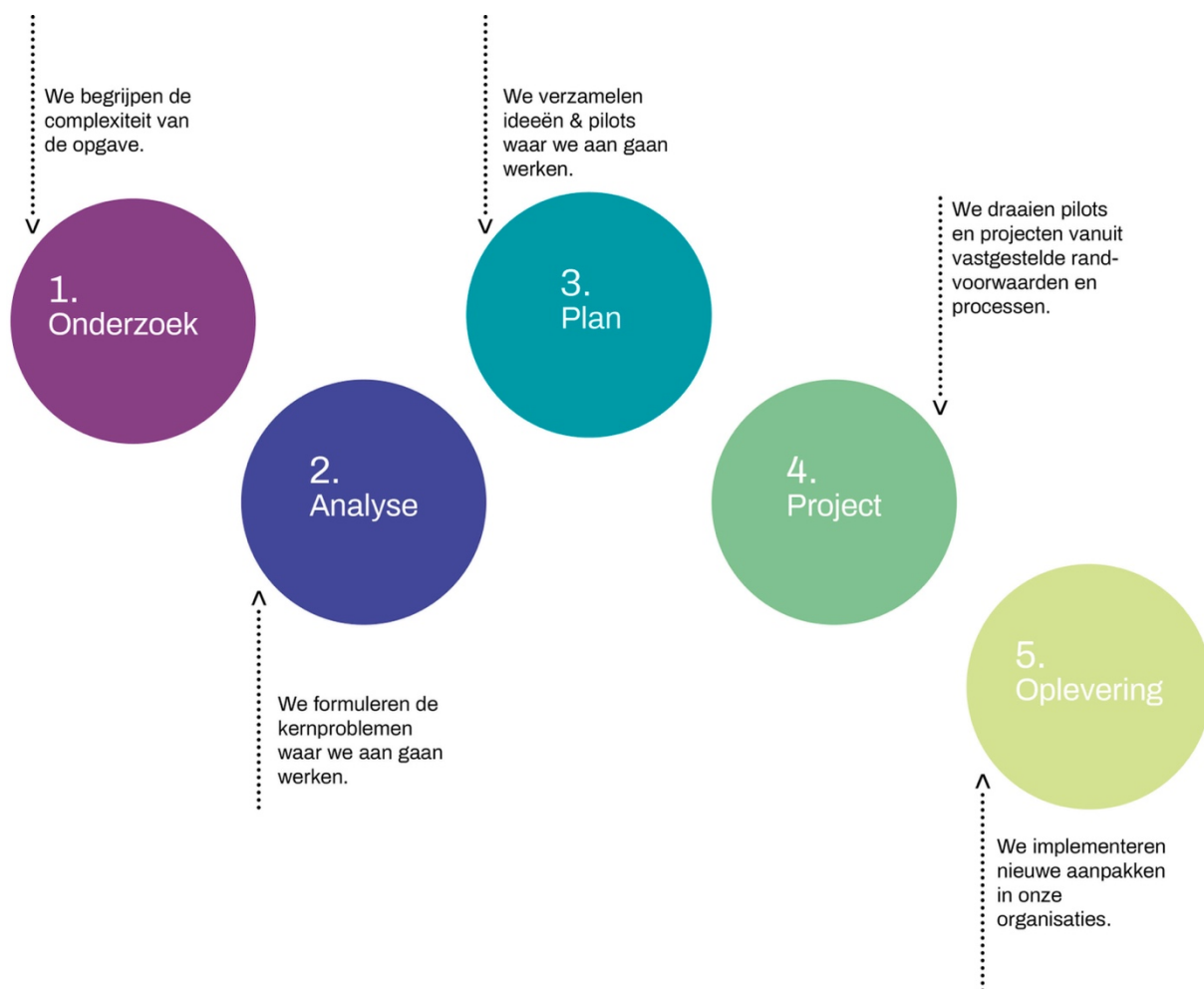
Kamerbrief Maarten van Ooijen

Op 13 mei jl. hebben Maarten van Ooijen, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Franc Weerwind, minister voor Rechtsbescherming, in een brief aan de tweede kamer beschreven hoe zij de hervormingen in de jeugdzorg willen aanpakken.

In de brief staat dat de decentralisatie van de jeugdzorg onvoldoende is waargemaakt. Vooral omdat passende hulp dichtbij huis nog lang niet altijd gerealiseerd wordt en de jeugdzorgkosten alleen maar gegroeid zijn. Het kabinet wil de komende maanden met gemeenten en in nauwe samenwerking met professionals, aanbieders en cliëntorganisaties komen tot een pakket aan maatregelen. Deze maatregelen moeten cliëntorganisaties komen tot een pakket aan maatregelen. Deze maatregelen moeten leiden tot verbetering van de kwaliteit van de jeugdzorg en beheersing van de kosten. Het spreekt voor zich dat we de Samenwerkingsagenda hebben opgesteld in lijn met de kamerbrief om aan te sluiten op de landelijke ontwikkelingen.

Proces: hoe is de Samenwerkingsagenda tot stand gekomen?

We hebben het proces wat we met elkaar doorlopen om uiteindelijk tot een Samenwerkingsagenda te komen gevisualiseerd in onderstaande vijf stappen.

De functie van de Samenwerkingsagenda is om gezamenlijk - vanuit onderwijs, zorg en gemeenten - te ontwikkelen op jeugdhulp in Twente. Op verschillende niveaus: landelijk, bovenregionaal, regionaal, subregionaal, lokaal en zelfs op wijkniveau.

Stap 1: Onderzoek

.....
We begrijpen de complexiteit van de opgave.

1.
Onderzoek

Als eerste formeerden we een werkgroep en een stuurgroep - uit de hele breedte van het netwerk. De werkgroepleden zijn afgevaardigde voor hun achterban en vertegenwoordigen hun sector in het domein. Vanuit deze brede vertegenwoordiging konden we een gedegen probleemanalyse doen.

De Samenwerkingsagenda stuurt op het samenspel van bestuur, beleid, management en uitvoering. Dat begint met het inzicht en overzicht, inspireren en reflecteren: laten zien wat er allemaal gebeurt in onze regio.

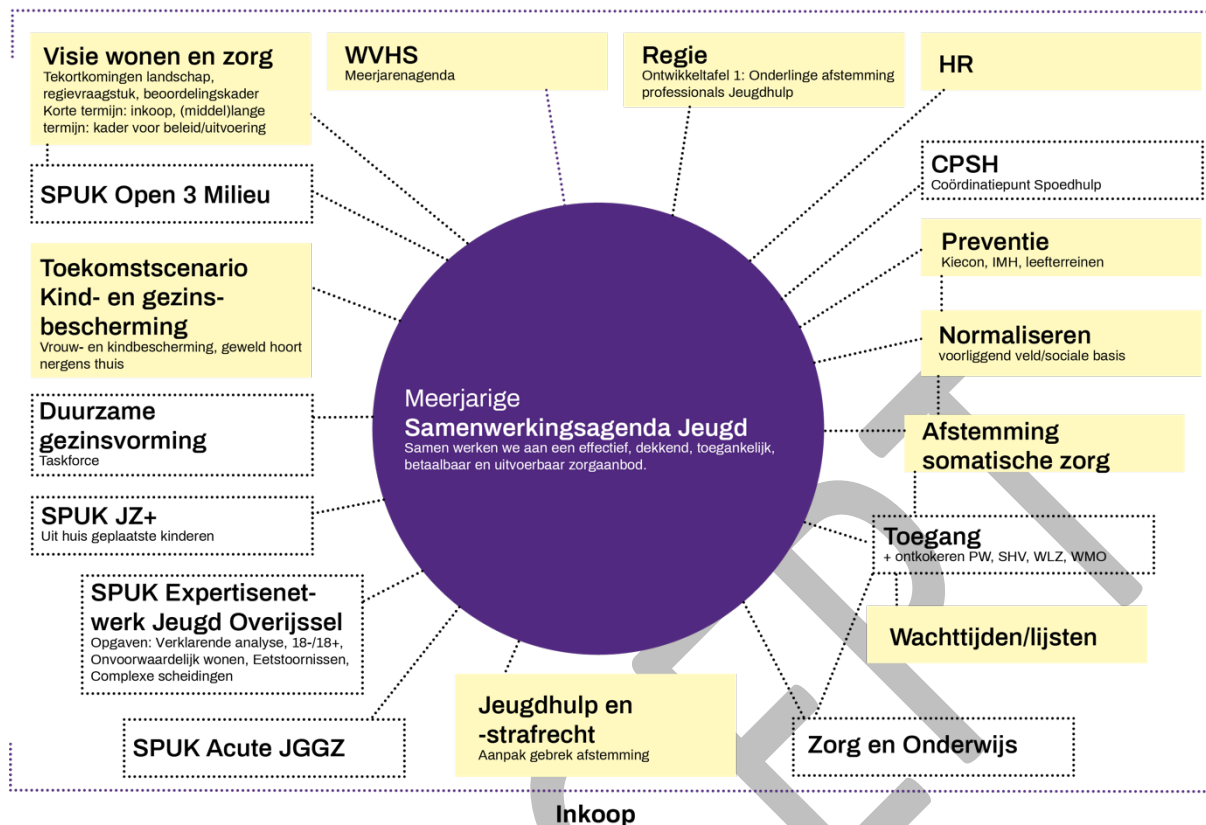
We werken ondertussen natuurlijk al volop aan allerlei onderwerpen, zoals het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel met de ondergebrachte RET's, de Jeugdbeschermingstafels, de SPUK's, de aanpak wachtlijsten en de pilot specialistisch wonen uit Ontwikkeltafel 1.

Overzicht in ons jeugdzorglandschap

We hebben alle ontwikkelingen in kaart gebracht. Dit resulteerde in een schema van het zorglandschap in Twente en Overijssel. Op deze manier krijgen we een volledig beeld van wat er al gebeurt en waar we ons nog graag op willen richten voor wat betreft de jeugdzorg in Twente.

Datagedreven leren en ontwikkelen

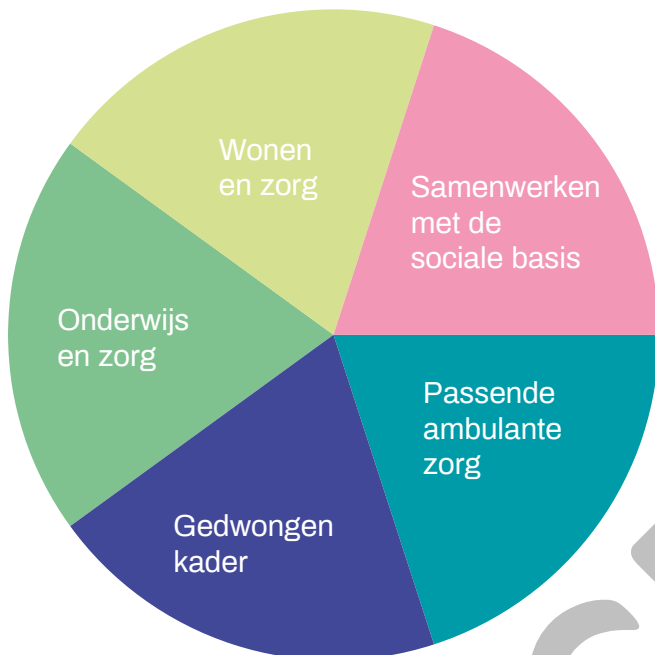
In het schema hebben we onderscheid gemaakt in onderwerpen waar de governance al goed geregeld is in Twente/Overijssel (witte tekstvakken met stippellijn) en waar we vanuit de samenwerkingsagenda pilots en/of projecten op kunnen (gaan) draaien. In de gele tekstvakken zie je wat nog verdere uitwerking vraagt vanuit de samenwerkingsagenda. Na het organiseren van de governance kunnen we uiteindelijk ook daar pilots en/of projecten op gaan draaien.

Stap 2: Analyse

We formuleren de kernproblemen waar we aan gaan werken.

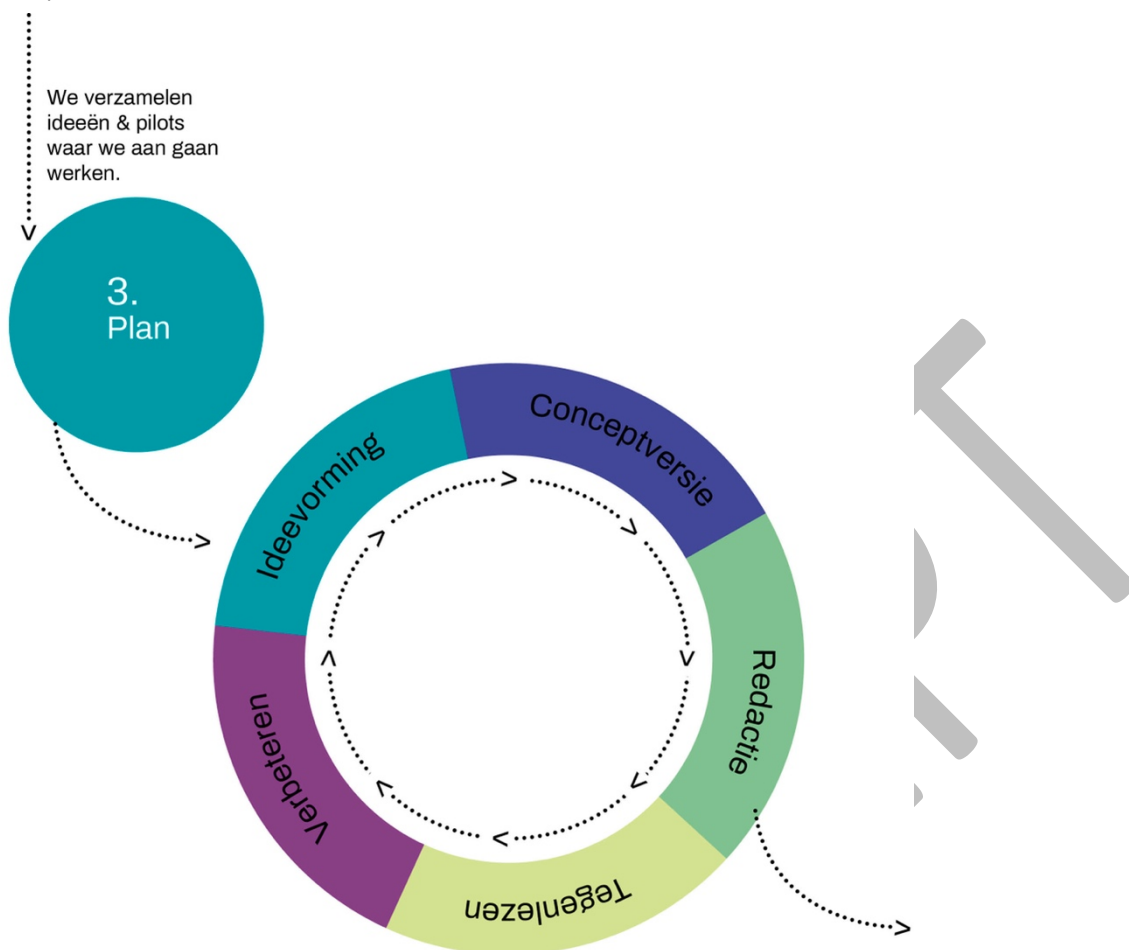
Vervolgens hebben we bovenstaand schema verder uitgediept en geclusterd in onderstaande diagram met vijf actielijnen.

Iedere actielijn wordt vertegenwoordigd door een lid van de werkgroep.

- Actielijn 1 Wonen en zorg: Erik Otten
- Actielijn 2 Onderwijs en zorg: Gideon Sterkenburg
- Actielijn 3 Samenwerken met de sociale basis: Denise Bosma
- Actielijn 4 Passende ambulante zorg: Ellis ter Beek
- Actielijn 5 Gedwongen Kader: Richard Nijboer

Stap 3: Plan

Zoals gezegd moet de Samenwerkingsagenda sturen op het samenspel van bestuur, beleid, management en uitvoering. Wij denken dat, dat een iteratief proces is én moet zijn. Een Samenwerkingsagenda als een manier van samenwerken in Twente om jeugdigen de juiste zorg op het juiste moment op de juiste plek te bieden.

Per actielijn hebben we uitgewerkt wat er speelt in onze regio en wat we met elkaar willen ontwikkelen. We hebben alle ideeën voor een goede invulling besproken, getoetst en verbeterd samen met tegenlezers en kritische denkers van binnen en buiten onze werkgroep. Vanuit een iteratieve werkwijze, door het bovenstaande rondje meermaals te doorlopen hebben we een volledig beeld geschetst waar we op in willen gaan zetten in Twente.

Dat leest u in de volgende hoofdstukken.

Actielijn 1 Wonen en zorg

'Samenhang en continuïteit voor kwaliteit en efficiëntie'

Door: Erik Otten

De opgave

We hebben een korte termijn kader en visie op wonen en zorg – ex-Jeugdwet - nodig ten behoeve van het inkoopproces. Een beoordelingskader voor lopende woon/zorg initiatieven is noodzakelijk. We hebben een heel moeizaam antwoord op woon/zorg initiatieven, zoals Jouw Huis en de Gouden Lariks. Verschillende partijen onderhandelen vanuit verschillende perspectieven met elkaar. Hierdoor blijft gezamenlijke transformatie achter of stagneert zelfs.

Voor de kwaliteit van de samenhang tussen wonen, zorg/begeleiding en verblijfszorg in het Twentse landschap is een meerjarige visie nodig. Een visie om – in de dynamische zorgketen- steeds flexibel en tijdig met voldoende kwaliteit vraag en aanbod te matchen.

We streven naar kleinschalige woonvormen, passende zorg, ambulantisering en totstandkoming van flexibele woonzorgarrangementen. We willen beter aansluiten op de monitors en de kennisontwikkeling van het bovenregionale Expertisenetwerk Jeugd Overijssel.

We zorgen dat de beleidsrijke invulling van de SPUK (open drie milieus) aansluit en landt in de Twentse koersontwikkeling Wonen, Zorg en verblijf. Annex daaraan is een langere termijnvisie op wonen en zorg nodig, waarbij we aansluiten bij het thema 18- en 18+ en afstemmen met het beleid en uitvoering Beschermd Wonen, WLZ, ZVW.

De projecten/pilots

- TOM en kader voor bekostiging; visie 2017 en alle relevante contractonderdelen met betrekking tot wonen en zorg; kortom het huidige landschap.
- Strategisch inkoopkader en vervolgaanpak op basis van geormerkte segmenten. Hierbij zijn Wonen, Verblijf en Ambulante zorg vooralsnog gescheiden segmenten.
- Pilot Jouw Huis: finetuning van: all in dagtarief, doelgroep, juridisch onderkoepelovereenkomst WVHS, businesscase.
- Gouden Lariks: initiatief Pluryn op basis van casuïstiek RET, probleemcasussen gemeenten, zeer complexe problematiek, kwaliteit afstemming zorgaanbieders en afstemming met CM ter discussie.
- Bovenregionale visie open drie milieus: huidige capaciteit en herkomst in beeld gebracht, leidende uitgangspunten, ingrijpen op instroom en uitstroom is complex, effecten afbouw plaatsen jeugdzorg plus lastig nu te kwantificeren, pleidooi voor gezamenlijke

triage, beroep op stimuleren zorginnovatie (ambulante teams voor zorginzet, pedagogisch klimaat, participatie thuisnetwerk), rekening houden met normalisering. Analyse van ontwikkeling prevalentie doelgroep problematiek en frictiecapaciteit in de transitie naar alternatieven. Betreft in Twente Pluryn, Ambiq, Jarabee en Trias. Gelden voor ombouw vastgoed worden per februari 2023 vastgesteld.

- Bovenregionale visie op Jeugdzorg plus en relatie met instroom in drie milieuvoorzieningen.
- Taskforce duurzame gezinsvorming.
- Twentse wachttijdenaanpak met onder andere het perspectief op in-, door- en uitstroom en ook breder kijken en behandelen/versterken van normale leven/eigen netwerk.
- Goedgekeurde en bekostigde trajecten uit impuls gelden Expertisenetwerk. Budget op jaarbasis ongeveer € 800.000, -. Lopende pilots in IJsselland en Twente. Pilots: Transformatie geïntegreerde zorg, Intensieve dagbehandeling, Kleinschalig wonen.
- Regionale Twentse aanpak wachttijden, die gaat sturen op basis van brandhaarden met een uitvoering gebaseerd op kort cyclische interventies en pilots, lerende structuur, data ondersteuning. Vraag-aanbod tekorten bij woonfuncties kunnen benoemd worden als brandhaarden.
- Twentse koers en werkagenda met Menzis: agenda 2022-2027, domeinoverstijgende samenwerking met verbinding sociaal, medisch en gezondheid. Focus op positieve gezondheid. Vijf hoofdthema's. Afspraken over projectmatige aanpak van wonen en zorg vanuit Jeugdwet, WLZ, WMO, Beschermd Wonen. Mogelijkheid om afspraken te maken over inkoopafstemming gemeenten en zorgverzekeraars.
- Meerjarenagenda WVHS: gezamenlijke agenda van de vier aanbieders gericht op inhoudelijke thema's en onderzoek.
- Preventie en voorveld: diverse pilots en programma's, individuele gemeenten en centrumgemeente activiteiten, subsidiekader, weinig beleidsmatige aansluiting tussen preventie en jeugdhulp. Verbetering hierin aanbrengen is landelijke bestuurlijke prioriteit, positieve effecten van preventie worden onderschat (effect zelf en periode). Dit vergt uitwerking in andere actielijn.

Waar willen we aan werken in Twente?

1. We streven naar totstandkoming van een gedeelde visie op verblijf en wonen. We creëren afstemming tussen de actielijnen, waardoor eenduidigheid qua inkoop en administratie optimaal is en blijft;
2. Afstemming tussen beleid, contractmanagement en uitvoering. Met als doel: één beleidskader en een beoordelingskader voor woon/zorg initiatieven in de regio.
3. We zorgen voor een eenduidige uitvoeringspraktijk. Dit betekent een gezamenlijk geaccepteerd kostprijsmodel voor de onderscheiden woon/zorg varianten alsmede voorkeurskeuzes bekostigingswijzen per functie/voorziening.
4. Een beoordelingskader voor nieuwe initiatieven en zorginnovatie;
5. Precieze doelgroeprofielen;
6. Data ondersteuning en monitoring toegespitst op Wonen en Zorg;
7. Gezamenlijke triage/indicatiestelling en een gezamenlijke voordeur;
8. Flexibele zorgarrangementen onder regie en uitgevoerd door samenwerkende zorgaanbieders in de regio Twente;
9. Zicht op noodzakelijke volumina per doelgroep/functiesoort voor de komende

inkoopperiode 2025-2030 en zicht op korte termijn frictie problematiek in de transformatie;

10. Zicht op juridische vrijheidsgraden in de afstemming tussen gezamenlijke beleidsontwikkeling en inkoopregels
11. Een adequate afstemming tussen jeugdzorgbeleid en de beleidskaders WLZ, Beschermd Wonen, WMO en ZVW.

Governance

- Strategische werkgroep Zorginkoop, marktconsultatie en vervolgtrajecten;
- Uitwerking in deelsegmenten binnen Inkoopproces;
- Werkgroep Koersdocument verblijf, wonen en zorg;
- OZJT regionaal contractmanagement en regulier overleg met zorgaanbieders. AB, DB en middagprogramma samen14;
- Werkwijze gemeentelijke toegang in de 14 gemeenten en overleg met zorgaanbieders; lokaal contractmanagement;
- Werkgroep Jouw Huis, advies AO, DB SamenTwente;
- Divers bilateraal overleg met betrekking tot Gouden Lariks;
- Stuurgroep en Kerngroep SPUK Open drie milieus, vertaling bovenregionale visie naar strategische vastgoedplannen;
- Stuurgroep en Kerngroep Expertisenetwerk, RET;
- Stuurgroep en Kerngroep wachttijden; brandhaarden en iteratieve interventies in Twente. Vergt afstemming met - en landen in - Stuurgroep Samenwerkingsagenda;
- Twentse Koers: strategische samenwerking 14 gemeenten, Menzis, GGD en provincie. Coördinerende en verbindende rol van programmamanagers;
- Stuurgroep WVHS met duaal karakter: 1) toetsen op halen van doelstellingen koepelovereenkomst en 2) beleidsafstemming.

We missen een overstijgende invulling van de governance en afspraken over de besluitvorming van dit beleidsterrein in Twente.

Draagt bij aan:

Hervormingsagenda 8 actielijnen:

De actielijn 'Wonen en zorg' past bij de doelen van de hervormingsagenda. Het verbetert regionale samenwerking. Het verbetert de kwaliteit en versterkt het zicht op effectiviteit van zorg. Het zet in om 'zo thuis mogelijk' opgroeien.

Regiovisie 8 leidende principes

De actielijn 'Wonen en Zorg' draagt bij aan alle leidende principes van de regiovisie.

Actielijn 2 Onderwijs en zorg

'Toekomstperspectief voor iedere jeugdige'

Door: Gideon Sterkenburg

De opgave

Onderwijs is een domein waar een groot deel van de ontwikkeling van jeugdigen plaatsvindt. Een context waarmee de inzet van jeugdhulp absoluut in samenhang moet worden gezien. We zoeken naar alle mogelijkheden om de werelden van zorg en van onderwijs beter met elkaar te verbinden. (*Tweede Kamerbrief, 3363611 - 1028816-J*). Jeugdigen die in jeugdzorg terecht zijn gekomen - of in extra ondersteuningstrajecten in het onderwijs - hebben een sterk verhoogd risico op voortijdige schooluitval en daarmee ook op maatschappelijke uitval. Het mechanisme

eronder is redelijk helder. We moeten toekomstgericht, effectiever en meer normaliserend werken. Er is behoorlijke overlap in de (extra) ondersteuning vanuit onderwijs en jeugdwet. De ondersteuning richt zich vaak sterk op het hier en nu, en is minder toekomstgericht. Ook is de ondersteuning vanuit de jeugdwet en het onderwijs vaak nog sterk verkokerd. Hierdoor ontstaat een minder effectieve aanpak: de echte oorzaken komen niet op tafel, waardoor we op symptomen interveniëren. Een vaak voorkomend gevolg is dat we hierdoor vooral op de jeugdige interveniëren, terwijl een groot deel van de oorzaken vaak in gezinscontext liggen. Verder richt de samenwerking tussen onderwijs en zorg zich sterk op de meest problematische situaties. Onze inzet is sterk curatief en individueel. Om de groeiende individuele ondersteuningsbehoefte in goede banen te leiden moeten we inzetten op normaliseren.

Normaliseren houdt in dat we:

- Ouders voorlichten dat sommige problemen bij de leeftijdsfase horen (hiermee geven we problemen het juiste perspectief);
- Preventief werken;
- Eerder echte problematiek signaleren en toeleiden naar de juiste hulp;
- En kennis van jeugdhulp naar het onderwijs brengen (en andersom).

De niet op elkaar afgestemde beleidsvelden leiden tot afstemmingsproblematiek. Er ontstaat verwarring op het niveau van individuele ouders, leerkrachten en hulpverleners. De aandacht gaat daarmee naar dingen geregeld krijgen en minder naar goede ondersteuning bieden.

Relevante ontwikkelingen rond de opgave

- Er komt steeds meer zicht en aandacht voor kansengelijkheid. Jeugdigen uit lage sociale economische milieus en/of met een niet-westerse achtergrond hebben structureel minder kansen. Ook is er een duidelijke relatie naar hoger zorggebruik. Vrijwel alle

gemeenten zijn met het onderwijs en de zorg aan de slag om een plan voor kansengelijkheid te maken. Het is belangrijk om een verbinding te leggen tussen wat regionaal gebeurt en deze lokale ontwikkelingen.

- Residentiele jeugdzorg wordt afgebouwd. Dat betekent dat de kinderen weer naar 'normale' scholen zullen gaan. En waarschijnlijk vooral naar het (V)SO.
- In Twente is het speciaal onderwijs relatief groot. Er is zelfs sprake van groei. Dit staat haaks op de ambitie van inclusief en thuisnabij onderwijs. Bovendien is de samenloop van jeugdzorggebruik en speciaal onderwijs erg hoog. Kunnen we dit keren door beter samen te werken? Preventiever te zijn in het reguliere onderwijs? Meer te normaliseren?
- Er is een duidelijk verband tussen jeugdzorggebruik en het niet afronden van school/bijstandsuitkeringen. Met de huidige arbeidsmarkt is het belangrijk dat al het talent in staat is om te werken. De inzet van jeugdhulp koppelen aan een beter perspectief op langere termijn is belangrijk hiervoor.

Kenmerken van het vraagstuk/probleemstelling

Geen eenduidige opgave

De intensiteit en aard van de opgave verschilt per plek/onderwijslocatie. Daarmee verschilt ook de intensiteit en insteek van de oplossing per plek.

Hoe zwaarder de ondersteuningsbehoefte hoe complexer georganiseerd

Er zijn plekken/onderwijslocaties waar kinderen komen vanuit één gemeente en plekken waar kinderen komen uit meerdere gemeenten, dan wel de hele regio. Helaas is het zo dat de complexiteit van de problemen van leerlingen samenhangt met het aantal betrokken gemeenten en zorgaanbieders. Op de plekken waar de ondersteuningsbehoefte van leerlingen het zwaarst is, is de organisatorische complexiteit het hoogst. Er zijn leerlingen en ouders die 'verdwalen' door al deze complexiteit.

De projecten/pilots

We beginnen niet vanaf nul. De afgelopen jaren is met de Ontwikkeltafel Onderwijs-Zorg al een flinke stap gezet. We werken in nauwe afstemming met de lokale en regionale OOGO's. Nu is het zaak die samenwerking te verspreiden, verduurzamen en verbeteren. En leren van en met elkaar. De ervaringen van de afgelopen jaren worden verwerkt in de inkoop van de jeugdwet, waarbij we zoeken naar de ruimte die inkoop ons biedt. De mogelijkheden om te verduurzamen, verbeteren en verspreiden worden hiermee vergroot. We gaan door binnen de bestaande mogelijkheden en bereiden ons tegelijkertijd voor op de nieuwe mogelijkheden.

We versterken de basis op alle schoollocaties. Dit doen we door:

1. Contacten tussen scholen, gemeenten en zorgaanbieders faciliteren (*nieuw*)

Het is niet vanzelfsprekend om rond individuele casuïstiek contact met elkaar te leggen. Terwijl inzet van jeugdwet of onderwijsinterventies elkaar over en weer beïnvloeden. Sommige zorgaanbieders hebben op sommige scholen relatief veel jongeren zitten. Die aanbieder en school hebben (nu) geen contact om te bespreken hoe ze elkaar kunnen helpen.

2. Multi Disciplinaire Overleggen rond/op scholen versterken (*nieuw*)

Er vinden al veel MDO's plaats. De kwaliteit ervan is een belangrijk aandachtspunt. Er wordt weinig methodisch gewerkt. Er zijn geen of gebrekkige verklarende analyses en onderwijs, zorg en leerplichtinterventies vormen heel vaak geen logisch geheel.

3. Schoolaanwezigheid (*doorgaan met*)

Het missen van school – door welke oorzaak ook – kan sterk ontwrichtend zijn voor de schoolcarrière van jeugdigen en later hun werk carrière (en nog belangrijker: hun welbevinden). De wettelijke kaders rond niet op school zijn, leiden af van de bovenliggende doelstelling. Daarom is er een Twentse visie en aanpak ontwikkeld. De afgelopen jaren is deze op een vijftiental scholen geprobeerd. Dat gaat goed. We introduceren dit op alle scholen in Twente. Ook zorgen we dat we eerder en beter betrokken zijn bij thuiszitters/jeugdigen met een problematische schoolgang. Eerder door te zorgen voor een goed plan van aanpak. Beter door de verbinding tussen ouders, onderwijs en betrokken zorgpartijen te versterken. De komende tijd gaan we:

- Visie schoolaanwezigheid vertalen naar werkinstructies & formaliseren;
- De actielijn neerzetten en faciliteren;
- Schoolaanwezigheidsteams op alle scholen realiseren;
- Monitoren, regisseren en verbeteren;
- Thuiszitterstafel verder ontwikkelen en ook openstellen voor PO.

4. Interprofessioneel werken (*doorgaan met*)

Op sommige reguliere scholen is de problematiek van leerlingen dusdanig zwaar - én het aantal leerlingen dat daarmee kampt dusdanig hoog - dat de basisafspraken niet toereikend zijn. Tegelijkertijd niet zo zwaar, dat er een collectieve afspraak nodig is. Het is belangrijk om scherp te krijgen op welke plekken dit speelt. Vervolgens versterken we op die plekken het interprofessionele team. De basis hiervoor is een school-klas-kind analyse. De komende tijd gaan we:

- Per gemeente afspraken maken op welke plekken deze aanpak toegevoegde waarde heeft;
- School-klas-kind analyses maken;
- Interprofessionele samenwerking verbeteren en verduurzamen;
- Inspelen op nieuwe mogelijkheden inkoop.

5. Zorg intensieve scholen (*doorgaan met*)

Er zijn 36 zorg intensieve scholen ((V)SO, SBO en PRO) in Twente. Op 17 daarvan hebben we een vorm van collectieve samenwerking tussen onderwijs en zorg gerealiseerd. In pilotvorm. Op 19 scholen nog niet. De komende tijd verbeteren en verduurzamen we de samenwerking op de 17 scholen. Op de 19 andere scholen kijken we wat er nodig is en welke vorm van samenwerking daarbij past. Uitgangspunt is dat de afspraken gelden voor alle jeugdigen - ongeacht de gemeente van herkomst - op de desbetreffende locatie.

Bij de 19 scholen die nog moeten, spelen vaak governance vraagstukken, omdat het scholen zijn waarvan de kinderen uit meerdere gemeenten komen. Bij een aantal van de 17 scholen speelt dit ook, waardoor niet alle jeugdigen mee kunnen doen. Tot slot

speelt de vraag hoe deze ontwikkeling een plek krijgt in de inkoop jeugd en wat een reële en duurzame bekostiging is. De komende tijd gaan we:

- De aansturingsstructuur van dit project versterken en formaliseren;
  - De bestaande pilots versterken;
  - Een plan maken voor de andere locaties, waarbij we starten met een analyse per locatie;
  - Inspelen om mogelijkheden inkoop/verduurzamen/governancevraagstuk.
6. De overstap van jongeren uit het VSO/PRO (*al besloten, doorgaan met implementatie*)
- Jeugdigen uit het VSO/ PRO en Entree hebben relatief vaak te maken met jeugdzorg (ongeveer 60%). Veel van deze jeugdigen worden net 18 als ze van school gaan. Ongeveer de helft van deze jeugdigen gaat naar vervolgonderwijs, de andere helft naar de arbeidsmarkt of naar dagbesteding. Veel van deze jeugdigen heeft blijvende ondersteuning nodig en te maken met de 18-/18+ problematiek. Deze jongeren gaan binnen afzienbare tijd uit huis. En deel van hen heeft woonbegeleiding nodig. Ook hun weg op de arbeidsmarkt is er meestal één met extra begeleiding. Met de jeugdigen, scholen, betrokken zorgaanbieders en gemeente maken we een toekomstplan. En we zorgen voor integrale begeleiding in de eerste drie jaar na uitstroom van school.
7. Doorontwikkelen van de onderwijs-jeugd monitor
- a. Koppelen aan onderwijs data;
  - b. Toegankelijk voor scholen en aanbieders;
  - c. Data gebruiken voor bovenstaande ontwikkelingen

Governance

- Op het geheel bestuurlijk
  - Gemeentebestuurder: Hilde Berning,
  - Onderwijsbestuurder: Harry Gerichhausen,
  - Zorgbestuurder: Inge Scholing)
- Op het geheel management/beleid
  - Directeur sociaal (Yvonne Haafkens)
  - Manager Onderwijs Centrumgemeente (Gideon Sterkenburg)
  - Gemeentelijk beleid (Andrea Holterman, ???)
  - Management JGZ: Margit Lammertink
  - Zorgaanbieder: vacant
  - Vier directeuren samenwerkingsverband

De gemeentebestuurder en de manager onderwijs van de centrumgemeente houden het overzicht en verzorgen de algehele coördinatie. Uit beide groepen wordt per project een opdracht gevend team gevormd. Zij sturen de projectleider aan - en indirect een projectgroep.

Besluiten worden per organisatie genomen. De stuurgroep faciliteert alleen het proces en doet voorstellen voor regionale 'bouwstenen'. De stuurgroep houdt verbinding met lokale/subregionale afspraken/processen/structuren. Concreet wordt voor zorgintensief de volgende afbakening gehanteerd:

Vijf clusters (op basis van het verzorgingsgebied van de scholen)

- Zorgintensief Midden-Twente (Hengelo, Hof van Twente, Borne);
- Zorgintensief Noord-Twente (Almelo, Wierden, Rijssen-Holten, Hellendoorn, Tubbergen, Twenterand);
- Zorgintensief Enschede;
- Zorgintensief Noordoost Twente (Oldenzaal, Dinkelland, Losser);
- Zorgintensief Twente.

Voor IPW is de indeling nog wat in ontwikkeling. De nadruk ligt sterk lokaal. Op dit moment zijn in Oldenzaal, Hof van Twente en Enschede duidelijke afspraken gemaakt.

Draagt bij aan:

Hervormingsagenda: 8 actielijnen

De reikwijdte van de Jeugdwet wordt afgebakend, meer aandacht domein-overstijgende aanpak. Kwaliteitsverbetering en versterking zicht op effectiviteit van zorg, Afbouw van de residentiële jeugdhulp: inzet op zo thuis mogelijk. Eenvoudiger uitvoering en inkoop, aanpak negatieve effecten van marktwerking. Verbeteren van het inzicht in het jeugdstelsel met data en monitoring. Afspraken over financieel bestuurlijke verhoudingen en een meerjarig financieel kader

Regiovisie: 8 leidende principes

De jeugdige in zijn/haar omgeving staat centraal. Normaliseren is uitgangspunt. Ondersteuning zo licht en nabij als mogelijk, zo zwaar en specialistisch als nodig: daarom ook het onderscheid tussen het type scholen, daarom ook steeds meer nadruk op inclusiever en thuisnabij onderwijs. Wij investeren in blijvend leren en verbeteren, data gedreven. Het stelsel van jeugdhulp is duurzaam en betaalbaar.

Actielijn 3 Samenwerken met de sociale basis

‘Een stevige Twentse sociale infrastructuur’

Door: Denise Bosma

De opgave

Het doel van de actielijn ‘samenwerken met de sociale basis’: een stevige, Twentse sociale infrastructuur neerzetten, waaraan tijdelijk inzet vanuit specialistische jeugdhulp kan worden toegevoegd. Jeugdigen in Twente zijn ingebed in de lokale sociale basis, waaronder sport en vrije tijdsclubs, scholen, wijkteams, huisartsen, sociaal werk, ervaringsdeskundige organisaties. Er is altijd samenwerking van uit jeugdhulp met de sociale basis mogelijk. De lokale toegang heeft zicht op de lokale sociale basis en adviseert/faciliteert samenwerking, en voert zo nodig regie. We normaliseren gezins- en

kindproblemen, door de sociale basis sterk(er) te maken, positie te geven én laagdrempelig ondersteuning dichtbij te organiseren (preventie). Dit gebeurt ook vanuit de specialistische jeugdhulp. Denk aan een consultfunctie, het delen van kennis én het niet overnemen door ‘de specialist’. Lokale toegangen verbinden de lokale sociale basis en specialistische jeugdhulp bij specifieke casuïstiek. Vóórdat specialistische of gedwongen zorg wordt ingezet, wordt altijd een brede verklarende analyse uitgevoerd. Hiermee bepalen we op welke domeinen steun voor het gezin nodig is en/of specialistische zorg tijdelijk kan en moet ondersteunen. Het ondersteunen van eigen regie en het inbedden in sociale steunende structuren van het gezin is de kern. Daardoor verminderen we de afhankelijkheid van specialistische vormen van zorg. Ook is een stevige regiefunctie bij lokale toegangen nodig. Vooral als er sprake is van vraagstukken of problemen op meerdere domeinen en veiligheidsvraagstukken. Het lokale toegangsteam is de verbinding tussen partners in de sociale basis, specialistische zorg en gedwongen zorg.

Kenmerken van het huidige vraagstuk/probleemstelling

Het kind wordt vaak gezien als ‘het probleem’

Zowel gezinnen als professionals neigen naar het inzetten van jeugdhulp, soms ook bij ouderproblematiek of problemen op andere domeinen. Het kind wordt hiermee te veel gezien als ‘het probleem’ of dé ingang om problemen te verminderen. Dit terwijl steun op andere vlakken soms voorliggend van belang lijkt, ondanks de aanwezigheid van opvallend gedrag bij het kind.

Weinig structurele samenwerking

Het structureel samenwerken van (in)formele instellingen vindt nog onvoldoende plaats. Ervaringsdeskundigheid en informele zorg wordt minder serieus genomen dan formele (‘specialistische’) zorg.

Versnippering in werkwijzen

Er wordt lokale versnippering ervaren in werkwijzen van toegangsteams en werkwijzen van lokale voorzieningen in de sociale basis. Het is voor specialistische jeugdhulp partijen te arbeidsintensief om alle vormen in de eigen werkwijzen te integreren. Er ontbreekt samenhang en onderlinge afstemming in de lopende projecten. Veel gemeenten investeren lokaal in hun sociale basis, maar geven dit op een eigen wijze vorm. Hierdoor kan structurele samenwerking met specialistische (bovenregionaal werkende) jeugdhulppartners lastiger ontstaan.

Problemen verergeren in plaats van verminderen

We missen regie op samenwerking en onderlinge afstemming, ook bij veiligheidsvraagstukken. Jongeren en gezinnen 'hoppen' nu van instantie naar instantie, welke los van elkaar interventies plegen. Als de ene interventie niet werkt, wordt deze negatief afgesloten en een andere interventie ingezet. Er wordt klachtgericht en vraaggericht gewerkt. We zien stepped care, waarbij bij complexere (multi)problemen gezinnen faalervaringen opdoen. Dit verergert de problematiek in plaats van verminderen.

De projecten/pilots

Diverse lokale en regionale projecten dragen bij aan de doelstelling van deze actielijn. Opvallend is dat lokaal verschillende oplossingen voor het samenwerken met de sociale basis worden gekozen en gepilot. Denk aan POH, Zorg op scholen, werken met JIM, werken met ervaringsdeskundigheid. Regionale, bovenregionale en landelijke projecten vragen echter ook implementatie aandacht en sturing. Een aantal keuzes zullen meer uniform en overstijgend plaats moeten vinden om de regionale doelstellingen te behalen. De projecten/pilots die al lopen op deze actielijn:

1. POH (lokaal)
2. Onderwijs Zorg projecten (lokaal), zie ook opgave Onderwijs-Zorg
3. GGD-artsen – JGGZ-project (lokaal)
4. GRIP team (lokaal)
5. Toekomstplan Hengelo/JIM (lokaal)
6. JIM project Rijssen-Holten (lokaal)
7. Praktijkhuis Ixta Noa (lokaal)
8. Samenwerkingen van aanbieders met de sociale basis (lokaal)
9. Product ontwikkeltafel 1: Regie (regionaal)
10. Product ontwikkeltafel 2: RITAX Complexe Scheidingen (regionaal)
11. Product Ontwikkeltafel 3: de Jeugdbeschermingstafels (regionaal)
12. Integrale vroeghulp (regionaal)
13. KieCon (regionaal)
14. Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming (landelijk)
15. Hervormingsagenda (landelijk)

Waar willen we aan werken in Twente?

- We verbeteren de samenwerking door het creëren van overzicht op - projecten in - de lokale sociale basis en ingekochte jeugdhulp. Daarnaast stellen we vast welke overstijgende thema's er zijn, waarvoor regionale besluitvorming nodig is. Denk

bijvoorbeeld aan het uitvoeren van een domeinoverstijgende verklarende analyse vóór inzet van specialistische jeugdhulp, een regiefunctie door toegangsteams.

- Kaders schetsen aan welk normenkader/richtlijn lokale toegangsteams moeten voldoen (zodat de werkwijzen van toegangsteams in ieder geval kwalitatief aantoonbaar hetzelfde is).
- Het beter positioneren van (diverse vormen van) lokale informele zorg. Denk aan inzet van ervaringsdeskundigheid, maatje voor ouders, etc.
- Kaders schetsen hoe en wanneer gedwongen zorg en specialistische zorg wordt betrokken,
- Het beter positioneren van (diverse vormen van) lokale informele zorg.

Governance

De governance voor deze pilots en projecten is divers belegd. In deze actielijn zitten lokale, regionale en bovenregionale en landelijke projecten. Lokale projecten en governance zijn noodzakelijk, maar de verbinding met regionale, bovenregionale en landelijke projecten en programma's is van belang om te bewaken. Daarbij is een stevige sociale basis voorwaardelijk voor succes op de andere opgaven in de Samenwerkingsagenda. We pleiten daarom voor regionale governance op deze opgave om de leerfunctie over al deze projecten samen te bundelen.

Draagt bij aan:

Hervormingsagenda 8 actielijnen:

De actielijn 'Samenwerken met de sociale basis' past bij de doelen van de hervormingsagenda. Het gaat over domein overstijgend werken, het versterken van de lokale toegang, het verbeteren van regionale samenwerking, het eenvoudiger maken van uitvoering en verbetering van het inzicht in het jeugdstelsel.

Regiovisie 8 leidende principes:

De actielijn 'Samenwerken met de sociale basis' past bij de doelen de leidende principes van de Regiovisie.

Actielijn 4 Passende ambulante zorg

'Zo intensief als nodig, zonder wachttijden'

Door: Ellis ter Beek

De opgave

Het doel van de actielijn 'passende ambulante zorg' is: kwalitatief hoogstaande specialistische zorg verlenen aan jeugdigen en hun gezin. Zo intensief als nodig. We werken in Twente op basis van een verklarende analyse. Doelgericht en wachtlijstvrij. Uit(huis)plaatsingen worden voorkomen door intensief ambulante zorg te verlenen. Hiervoor is nodig dat er voldoende en passende ambulante specialistische zorg voor jeugdigen en hun gezin beschikbaar is. En dat er integrale vormen van zorg beschikbaar zijn voor jongeren en gezinnen met de meest complexe problematiek. De instroom moet in balans zijn

met de uitstroom. We werken samen met ['de sociale basis'](#) en met ['wonen en zorg'](#). Er wordt preventief samengewerkt met de toegangen en organisaties in het ['gedwongen kader'](#) om dwang te voorkomen waar dat kan. Samen zorgen we voor een dekkend zorglandschap in Twente.

Kenmerken van het huidige vraagstuk/probleemstelling

Van instantie naar instantie: problemen verergeren in plaats van verminderen

Jongeren en gezinnen met complexere problematiek 'hoppen' nu soms van instantie naar instantie, die los van elkaar interventies plegen. Werkt de ene interventie niet, dan wordt een andere interventie ingezet. Er wordt veel klachtgericht en vraaggericht gewerkt. We zien 'stepped care' ontstaan, waarbij gezinnen faalervaringen opdoen. Dit verergerd de problematiek in plaats van verminderen. Er zijn lange wachtlijsten voor specialistische ambulante zorg.

Kenmerken van het huidige vraagstuk/probleemstelling

Van instantie naar instantie: problemen verergeren in plaats van verminderen

Jongeren en gezinnen met complexere problematiek 'hoppen' nu soms van instantie naar instantie, die los van elkaar interventies plegen. Werkt de ene interventie niet, dan wordt een andere interventie ingezet. Er wordt veel klachtgericht en vraaggericht gewerkt. We zien 'stepped care' ontstaan, waarbij gezinnen faalervaringen opdoen. Dit verergerd de problematiek in plaats van verminderen. Er zijn lange wachtlijsten voor specialistische ambulante zorg.

Gewijzigde doelen tijdens een traject

Doelstellingen voor de specialistische ambulante zorg kunnen tijdens een traject wijzigen. De nieuwe doelstellingen worden door dezelfde instantie opgepakt. Een evaluatie over of deze vraag (nu) opgepakt moet worden én/of de bestaande specialistische zorgverlener dit moet doen, kan scherper plaatshebben.

Afschalen verloopt moeizaam

De sociale basis in Twente wordt in diverse gemeenten met diverse projecten versterkt. Ook Toegangen spelen een eigen (en andere) rol. Het in het werkproces moeten opnemen van deze verschillende werkwijzen maakt afschalen een uitdaging. Er is geen duidelijke richtlijn. De regiefunctie (van de Toegang) wordt soms ook gemist. Daarnaast is soms onduidelijk wie zorg over kan nemen. Het afschalen van medicatiecontroles - vanuit de specialistische jeugd GGZ in Twente – is bijvoorbeeld een bekend probleem, waardoor jongeren onnodig lang onder de specialistische jeugd GGZ vallen.

Weinig ruimte voor doorontwikkeling

Er is weinig ruimte in de inkoop voor doorontwikkeling van specialistische ambulante zorg en integraal samenwerken. De focus is op kosten efficiëntie en de inkooprelatie met individuele organisaties.

Verkokering tussen specialismen

Er is sprake van verkokering tussen de verschillende specialismen (jeugd en opvoedhulp, LVB, GGZ, verslavingszorg) en er lijkt sprake van 'cherry picking'; het aannemen van de best passende cliënten en het afwijzen van cliënten die niet helemaal bij het aanbod passen. Dit leidt tot wachtlijstvervuiling. Want jeugdigen worden op meerdere wachtlijsten aangeboden.

Overspannen arbeidsmarkt en hoge werkdruk

Er is sprake van personele tekorten en daarmee schaarste van specialistische zorg. Dit probleem is niet gemakkelijk op te lossen. Er blijft naar verwachting schaarste van specialistische zorg bestaan. Dit leidt nu tot een overspannen arbeidsmarkt en een hoge werkdruk bij medewerkers. Dit draagt niet bij aan de rust, kwaliteit en continuïteit van zorg. Een versterking van de sociale basis (scholen, toegangen, huisartsen, informele netwerken) en een gedegen verklarende analyse, voordat specialistische zorg wordt ingezet, lijkt daarom voorwaardelijk.

De lopende projecten/pilots

1. Twentse Aanpak Wachtlijsten (regionaal)
2. Doorontwikkeling CPSH (regionaal)
3. SPUK jeugdGGZ (bovenregionaal); Specifieke Uitkering (SPUK) gelden van het Rijk zijn bovenregionaal per centrumgemeente beschikbaar gesteld. Bij SPUK jeugdGGZ gaat het om stimuleringsgelden om de wachtlijsten en crisis in de jeugdGGZ te verminderen. De jeugdGGZ instellingen in Twente hebben projecten ingediend en uitgevoerd. Bijvoorbeeld bij Accare gaat het om inzet van Ervaringsdeskundigheid op de wachtlijst, het inzetten van een groepsgewijze crisiszorgmodule, een digitale herstel-ondersteunende wachtlijstmodule en Single Session Therapy (krachtgesprek) en extra personeel voor de behandeling van jongeren met ernstige eetstoornissen.
4. RET (bovenregionaal); binnen het Regionaal Expert Team kunnen jeugdigen die niet plaatsbaar lijken/waarvoor niet de juiste zorgvorm aanwezig lijkt besproken worden door betrokken gemeente, zorgaanbieders, ouders en een kring van experts op diverse zorggebieden (jeugdzorg, LVB en GGZ). Vanuit deze bespreking moet, via de doorbraakmethode een passend advies ontstaan zodat weer perspectief voor de jeugdige ontstaat. Indien nodig wordt aanbod op maat ontwikkeld en gefinancierd.

5. Regionaal expertisecentrum – Kennisfunctie Complexe Scheidingen, Eetproblematiek, Meervoudig Complexe problematiek, 18-/18+, inzet Verklarende Analyse (bovenregionaal); het regionale expertise netwerk bundelt kennis vanuit de verschillende lectoraten en academische GGZ in Overijssel. Op de opgaven die door Overijssel zijn geformuleerd moet kennis wordt ontwikkeld of samengebundeld. Er kunnen er met stimuleringsgelden projecten en pilots (met onderzoek) worden opgestart.

Waar willen we aan werken in Twente?

- Het uitvoeren van een domeinoverstijgende verklarende analyse vóór inzet van specialistische jeugdhulp om zo snel mogelijk de best passende zorg in te zetten. Om wachtlijsten te verminderen en meer gericht te verwijzen is deze inzet een voorwaarde, dit hangt samen met de inzet van stimuleringsgelden van het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel, maar ook met het daadwerkelijk gaan inzetten van (een vorm van) verklarende analyse door toegangen. Dit punt wordt ook als speerpunt in “de sociale basis” genoemd.
- We willen dat integraal samenwerken wordt gefaciliteerd en passend wordt gefinancierd met een kostprijsmodel.
- Pilot GiZ (geïntegreerde zorg) of een mobiel team opstarten in Twente. Deze pilots lopen al in aanpalende jeugdhulpregio's met deels dezelfde partners als in Twente. Een dergelijk aanbod zou voor de jeugdigen en hun gezinnen met complexe problematiek ervoor moeten zorgen dat er niet langer van het kastje naar de muur kan worden verwezen. In deze pilots stellen diverse jeugdzorgorganisaties (verslavingszorg, jeugdzorg, LVB, jeugdGGZ) én onderwijs medewerkers beschikbaar voor een geïntegreerd (ambulant) intensief behandelteam, dat (met op basis van een verklarende analyse en met inzet van JIM en ervaringsdeskundigheid) een plan op maat opstelt én uitvoert. Voor (een deel van) de jeugdigen die nu op het RET besproken worden kan een dergelijk aanbod een oplossing zijn. Nota bene: deze vorm van zorg past niet binnen huidig inkoopkader.
- Overzicht creëren op de sociale basis. Het creëren van een overzicht van hoe in de 14 gemeenten de sociale basis is georganiseerd en welke ontwikkelprojecten er lopen is voorwaardelijk voor het ondersteunen van en samenwerken met deze diverse sociale basis. Er zal na het overzicht mogelijk een werkvorm dienen te ontstaan waarin in contact en afstemming met alle partners wordt doorontwikkeld.
- Passende vormen van (ambulante) zorg voor jeugdigen met een hoog complexe zorgvraag ontwikkelen. Zie ook toekomstscenario gedwongen kader en afbouw 3 milieuvoorzieningen/ontwikkeling kleinschaligheid.
- Versterking van de sociale basis. Ook vanuit de specialistische zorg. Denk aan POH, zorgintensieve scholen, inzet bij toegangen én meer samenwerking met de sociale basis om uitstroom te stimuleren. Zie ook lopende projecten bij “sociale basis”.
- Een strategische HR-agenda voor de regio.

Governance

De Governance van de bovenregionale projecten (SPUK, RET, Expertisenetwerk Jeugd Overijssel) is belegd bij Enschede als centrumgemeente voor de regio Overijssel.

Daarnaast betreft deze actielijn losstaande projecten met een eigen governance (). De samenwerkingsagenda heeft idealiter een overkoepelende lerende en monitorende functie. We organiseren een regionale terugkoppeling op de voortgang. Het succes van de opgave voor ambulante zorg is daarnaast deels afhankelijk van het succes van de projecten binnen de opgaven wonen, gedwongen zorg, onderwijs en sociale basis. In deze samenhang dient ook het effect op deze opgave te worden geëvalueerd.

Draagt bij aan:

Hervormingsagenda 8 actielijnen:

De actielijn passende ambulante zorg past bij de doelen van de hervormingsagenda. Het richt zich op domein overstijgend werken en versterkt de gemeentelijke toegangen vanuit de specialistische zorg. De regionale samenwerking verbetert door - voor de meest complexe doelgroepen - meer integraal, meer doelgericht (inzet verklarende analyse) en meer meetbaar te werken. Door intensieve ambulante zorg voorkomen we uit (huis)plaatsingen. We nemen financiële prikkels die samenwerking belemmeren weg.

Regiovisie 8 leidende principes:

De actielijn passende ambulante zorg draagt bij aan alle leidende principes van de regiovisie. Door ambulante zorg in en met de woonomgeving van de jeugdige te leveren 'staat de jeugdige centraal'. Door alleen na een gedegen (brede) analyse specialistische zorg in te zetten dragen wij bij aan normaliseren. Zo zwaar als nodig wordt zichtbaar in, dat er ook voor complexere problemen ambulante zorg beschikbaar moet zijn. Die zorg wordt in - en met - het thuis van de jeugdige geleverd. Het zorglandschap is de overkoepelende opgave van de samenwerkingsagenda. Wachtlijstvrij werken is één van de speerpunten in deze opgave, daarbij leren wij van de gezamenlijk van de verschillende initiatieven die lopen.

Actielijn 5 Gedwongen Kader

'Van estafette naar samen op'

Door: Richard Nijboer en Hester Ligtenberg

De opgave

Het doel van de actielijn 'gedwongen kader' is: een gezinsgerichte, eenvoudige, transparante, overzichtelijke en lerende jeugdbeschermingsketen in Twente. De jeugdbeschermingsorganisaties werken permanent nauw samen met de gemeentelijke toegang en de sociale basis. Continuïteit met logisch georganiseerde verbanden en samenhang tussen organisaties is geborgd. Het werken in Estafette en het denken in 'hokjes' is verleden tijd. Het op- en afschalen is gestopt. Gezinnen houden hetzelfde bekende gezicht waaraan expertise van het gedwongen kader,

zowel preventief als met een maatregel, kan worden toegevoegd. Het gezin staat op deze wijze centraal, het is overzichtelijk en de vertrouwensrelatie blijft behouden. De jeugdbescherming en jeugdreclassering brengen kennis en expertise naar de voorkant door een permanente verbinding met de wijkteams, de sociale basis en het onderwijs. Gezinnen kunnen vertrouwen op een integraal samenwerkende jeugdbeschermingsketen met een gedeelde methodische visie, eenduidige taal en systematisch georganiseerde reflectie met een lerende praktijk. Onveiligheid en geweld in gezinnen is hierdoor eerder - en duurzaam - te stoppen. De actielijn richt zich op preventie, korter durende maatregelen en erger voorkomen. Ook de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis en zorgaanbieders zijn onderdeel van deze actielijn. Gezamenlijke methodiekontwikkeling vindt plaats op specifieke thema's. Denk aan thema's als complexe echtscheiding situaties. Alle betrokken organisaties gaan samen aan de slag met het beproeven en (door)ontwikkelen van een nieuwe manier van werken en denken. Ervaringsdeskundigen hebben hierin een permanente stem. Zo creëren we meer samenhang en komen we tot passende, tijdige hulp en bescherming voor kinderen en volwassenen die dat nodig hebben.

Kenmerken van het huidige vraagstuk/probleemstelling

Steeds opnieuw vertrouwen opbouwen

Gezinnen en jeugdigen worden nu overgedragen (op- en afschalen) waardoor er geen continuïteit is voor de jeugdige en het gezin. Jongeren en gezinnen 'hoppen' van instantie naar instantie die los van elkaar interventies plegen. Bij iedere overdracht moet weer een relatie en vertrouwen worden opgebouwd door het gezin en de jeugdige. Werken naar oplossingen vertraagt hierdoor. Bij iedere overdracht gaat steeds informatie verloren. Het huidige stelsel is complex en knelt. Kinderen en gezinnen voelen zich onvoldoende gehoord en gezien.

Jeugdige en gezin al 'hulpverleningsmoe' bij de start van maatregel

De zwaarte van de problematiek en weerstanden van het gezin en de jeugdige bij instroom in de jeugdbescherming hangt sterk samen met de duur en interventies die voorafgaand aan de maatregel in het vrijwillige kader zijn gepleegd. Het gedwongen kader wordt nu vaak pas betrokken als alle voorliggende mogelijkheden uitputtend zijn geprobeerd. De jeugdige en het gezin zijn bij aanvang van een maatregel al 'hulpverleningsmoe' met als gevolg: een toename klachten, hoge werkdruk en maatregelen die langer duren. Een sterke verbinding van het gedwongen kader met de toegang en sociale basis kan gedwongen hulp voorkomen. Preventief aanbod van de jeugdbescherming en jeugdreclassering (Drang, Forza, Basta) versterkt de sociale basis en helpt erger voorkomen.

Werken als een estafette

Er is onvoldoende samenhang tussen zorg voor kinderen en volwassenen. Er is onvoldoende samenhang tussen verschillende organisaties. Een integrale visie en werkwijze ontbreekt. Organisaties werken als een estafette. Veel professionals ervaren de complexiteit als belemmerend. Leren van casuïstiek is keten breed onvoldoende geborgd.

Samen verantwoordelijkheid nemen

De opgaven voor de komende jaren zoals afbouw JZ+, minder uithuisplaatsingen etc. kunnen alleen slagen door samen verantwoordelijkheid voor te nemen en hier samen voor te staan.

De projecten

De landelijke herinrichting van het gedwongen kader, de regionale afbouw van JZplus, de aanpak wachtlijsten en de initiatieven om nieuwe vormen van (integrale) zorg te ontwikkelen dragen bij aan deze actielijn. Daarnaast wordt er in het land ervaring opgedaan in verschillende proeftuinen en zijn er regionaal en landelijke projecten voor preventieve jeugdreclassering, te weten:

- Plan afbouw JZ plus (bovenregionaal)
- RET (bovenregionaal)
- Regionaal expertisenetwerk Overijssel – Kennisfunctie Complexe Scheidingen, Verklarende Analyse, Leren van casuïstiek, 18-/18+ (bovenregionaal)
- Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming (landelijk)
- Geweld hoort nergens thuis (landelijk)
- Ontwikkeltafel 2
- Twents Platform Jeugdcriminaliteit
- Zorgmakelaar
- Strategische HR Agenda
- Bovenregionale Toekomstvisie Overijssel gericht op de transitie van de open residentiële instelling of open drie milieus voorzieningen in Overijssel (Kerngroep O3M)
- Twentse Monitor Jeugdbeschermingsketen
- Jeugdbeschermingstafels
- Werken aan verminderen van Complexe Echtscheidingsproblematiek
- Het organiseren van voorlichting in de jeugdstrafrechtsketen
- Landelijk programma KansRIJK

- In Twente wordt door de GI's gewerkt met FORZA en BASTA

Governance

In deze actielijn zitten veel bovenregionaal en landelijk gefinancierde projecten met bijpassende governance. Om echte verandering tot stand te brengen zijn niet vrijblijvende afspraken tussen alle partijen (opdrachtgevers en opdrachtnemers) nodig. Verantwoordelijkheden moeten goed worden vastgelegd, waarbij toch ruimte blijft voor ontwikkeling. Er is in financieel opzicht ook ontwikkelruimte nodig. Naast tijdelijke financiering moet er structurele financiële borging voor succesvolle initiatieven ontstaan.

Waar willen we aan werken in Twente?

- We ontwikkelen een gezamenlijke visie, methodiek, reflectie en een lerende praktijk. Zorgen voor een goede borging samen met de GI's, gemeentelijke toegang, zorgaanbieders, VTT en de Raad voor de Kinderbescherming. Hieronder valt ook het werken met een verklarende analyse.
- Regionale visie over de inzet van expertise en kennis vanuit het gedwongen kader aan de voorkant. Denk aan scholen, gemeentelijke toegang, sociale basis. Met als doel: 'erger voorkomen en sneller terug naar normaal'.
- Centraal zetten van een lokaal team. Lokale teams versterken op het gebied van veiligheidsvraagstukken. We willen een regionaal veiligheidsteam inrichten, dat aangesloten kan worden op het lokale team bij het werken met complexe gezinssituaties.
- Zorgen voor betere integratie van ervaringsdeskundigheid in de gehele jeugdzorgketen.
- Inkoop van jeugdbescherming, jeugdreclassering en jeugdhulp waarbij integraal samenwerken wordt gefaciliteerd.
- Inzet op een wachtlijstvrij zorglandschap. Passende hulp tijdig beschikbaar hebben.
- Betere hulp voor scheiding en omgang voorafgaand aan een maatregel.
- Een strategische HR-agenda voor de regio.
- Een plan van aanpak voor een goede overgang van jeugdigen naar volwassenheid; voldoende voorzieningen voor hulp/duurzame huisvesting en het wegnemen van belemmeringen door verschillende wettelijke kaders.

Draagt bij aan:

Hervormingsagenda & actielijnen:

De actielijn 'Gedwongen kader' draagt bij aan alle doelen van de hervormingsagenda.

Regiovisie & leidende principes:

De actielijn 'Gedwongen kader' draagt bij aan alle leidende principes van de Regiovisie.

Samenwerkingsagenda: Hoe werken we samen in Twente?

Als de inhoud en uitdaging van de actielijnen inzichtelijk zijn en er een akkoord is opgehaald voor verdere uitwerking, kunnen we de onderscheiden actielijnen gaan vullen met pilots en projecten, leerdoelen, systeemveranderingen en kennisvraagstukken waar gemeenten, ervaringsdeskundigen, de GI's en de zorgaanbieders mee aan de slag kunnen.

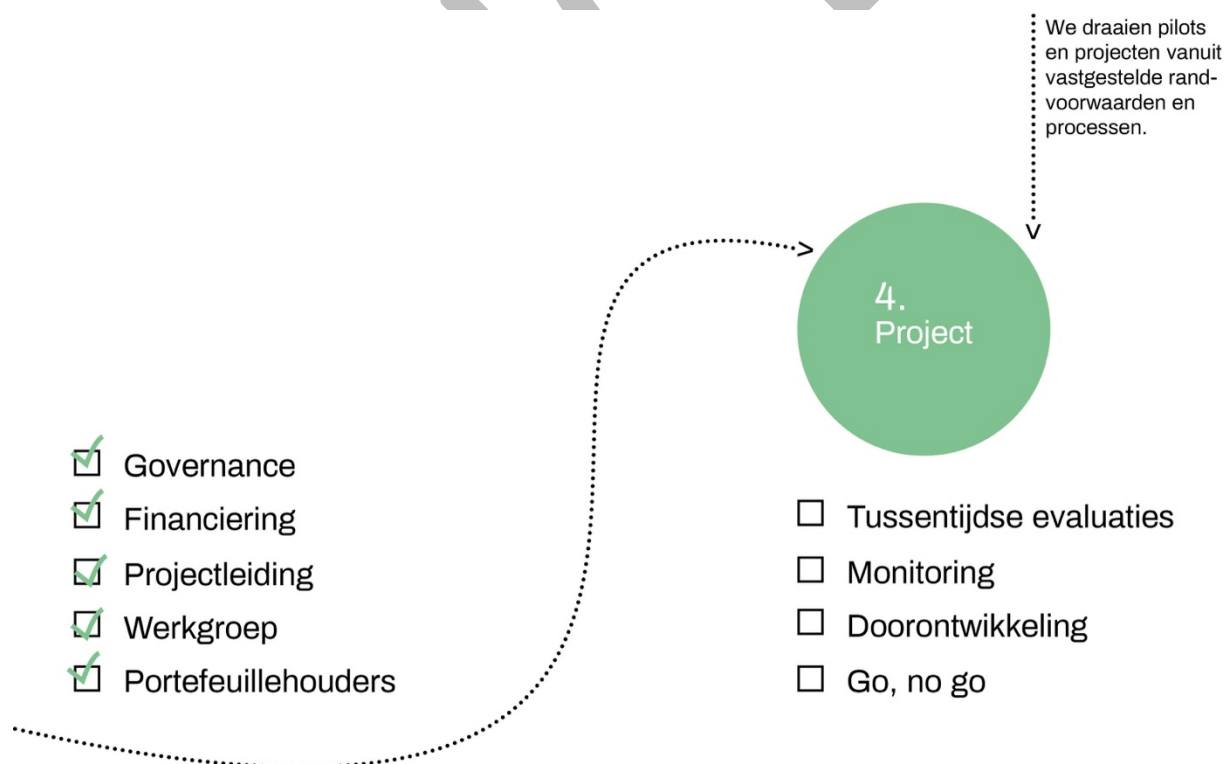
Stap 4: Project

Hiervoor richten we subwerkgroepen op die een projectplan per pilot en project, leerdoel, systeemverandering en/of kennisvraagstuk schrijven. Een pilot, project, leerdoel, systeemverandering en kennisvraagstuk kan pas van start als er aan onze randvoorwaarden is voldaan en het proces goed is geregeld.

De randvoorwaarden zijn:

- Governance
- Financiering
- Projectleiding
- Betrokkenheid en akkoord werkgroep
- Portefeuillehouders

Geen check door de leden van de werkgroep? Geen akkoord en dus geen start.

Tijdens een pilot, project, leerdoel, systeemverandering en kennisvraagstuk worden resultaten gemonitord en peilen we met tussentijdse evaluaties of het project bijdraagt aan

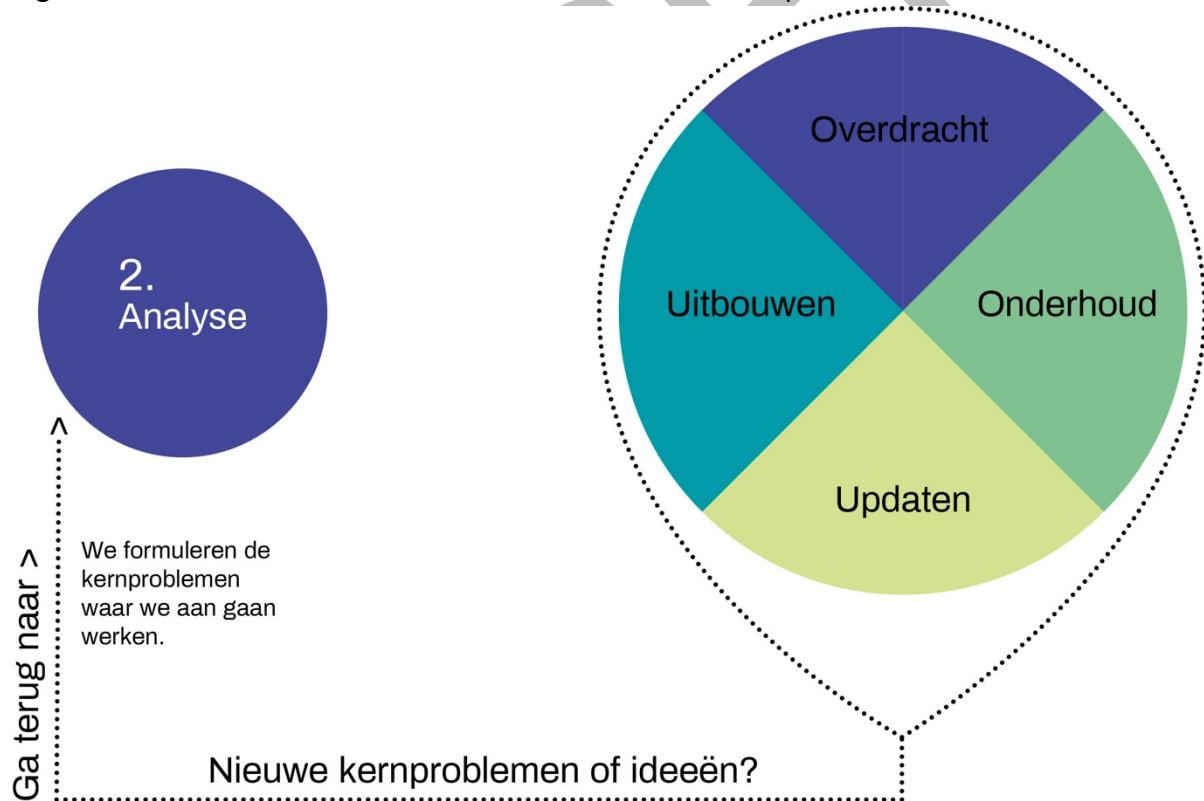
de juiste zorg op het juiste moment op de juiste plek. Na de pilotfase evalueren we de aanpak. Vervolgens implementeren we de aanpak in onze organisaties.

Stap 5: Oplevering

↑
We implementeren
nieuwe aanpakken
in onze
organisaties.

Daar werken we actief aan en is onderdeel van de pilotfase. Door goed over te dragen vergroten we onze kennis en kunde over de ontwikkelde aanpak.

Nieuwe kernproblemen?

Zijn er nieuwe kernproblemen zichtbaar? Ontstaan er nieuwe ideeën ter verbetering van onze jeugdhulp? Ga dan terug naar stap 2. Analyse. Is het een hiaat in ons zorglandschap of kunnen we het onder een ander project hangen? In welke actielijn kunnen we het plaatsen? We beginnen vanaf dat moment weer opnieuw met de analyse en de planvorming.

Hoe nu verder?

In de voorgaande hoofdstukken hebben we de prioriteiten en de actielijnen als voorstel opgenomen. Deze vloeien alle voort uit de vastgestelde Regiovisie en beogen een eerste antwoord te zijn om te voldoen aan de opdracht die de 14 colleges op zich hebben genomen om te komen tot een Meerjarige Samenwerkingsagenda jeugdhulp Twente.

De Stuurgroep Samenwerkingsagenda wordt gevraagd de actielijnen van een eerste beoordeling te voorzien. Is er meer scherpte nodig? Hebben we de juiste prioriteiten gesteld? Missen we nog kansen? Besluitvorming over daadwerkelijke uitvoering kan alleen worden genomen als de randvoorwaarden voor deze uitvoering ingevuld zijn en als de governance adequaat is uitgewerkt. Over beide willen we in de Stuurgroep van 18 november een eerste gedachtewisseling entameren en de ambities peilen. Vervolgens kunnen we afspreken welke onderbouwing en voorstellen door de werkgroep opgeleverd dienen te worden om besluitvorming in de eerstvolgende vergadering van de Stuurgroep van 21 december mogelijk te maken.

Randvoorwaarden

Per actielijn willen we aangeven welke partijen betrokken zijn, welke menskracht we ramen als noodzakelijke capaciteit en welke beslag op middelen zal moeten worden gedaan. Bij de uitwerking moet glashelder zijn wie of welke partij trekker is van de actielijn, welk tijdspad nodig is, hoe het draagvlak bij de achterbannen wordt geoptimaliseerd, welke voortgangscommunicatie dient te worden georganiseerd en welke resultaten er zijn geboekt. We organiseren mijlpalen en tussentijdse rapportages op grond waarvan de Stuurgroep accordeert of bijstuurt. Daarbij geldt wel dat deze regionale actielijnen complex zijn, de uitwerking horizontale samenwerking vereist en dat we iteratief werken en niet vooraf een blauwdruk kunnen opleveren. We doen hiermee al ervaring op in de bestuurlijk goedgekeurde Twentse Aanpak Wachttijden.

Governance

Op dit moment is de samenstelling van de Stuurgroep Samenwerkingsagenda niet compleet. Er is nog geen keuze gemaakt voor een model van governance. Er zijn verschillende bindingsintensiteiten die passen. In het Twentse landschap zijn bestuurlijke regelingen van toepassing voor de drie SPUK's met Enschede als centrumgemeente, voor de inkoop jeugdhulp, de publieke gezondheid. Er is voor de zorgbrede samenwerking een Twentse Koers in het leven geroepen. Idealiter kiest de Stuurgroep vorm een passende vorm die rekening houdt met de samenwerking tussen zorgaanbieders en gemeenten. Daarbij kan ook sprake zijn van een afgesproken gefaseerde toegroei naar meer geformaliseerde samenwerking.